

Kommunane Stad, Stryn og Gloppen vil understreke at vi opplever svært korte fristar for å behandle to så omfattande planprogram. Dette gjer det krevjande å sikre god lokal forankring og reell medverknad i kvar enkelt kommune.

Begge planprogramma – Regional plan for areal og mobilitet og Regional plan for verdiskaping og kompetanse – tek utgangspunkt i overordna tema som regionstruktur, regionalisering og sentralisering. For Nordfjord reiser dette særskilde utfordringar. Regionen har ikkje eitt definert regionsenter, men ein fleirkjernestruktur som fungerer godt gjennom samspel mellom fleire kommunar. Vi er uroa for at fylkeskommunen, gjennom planarbeidet, legg føringar som ikkje er tilpassa denne realiteten og som i praksis kan hemme vidare utvikling.

Planprogramma peikar på viktige og relevante tema, men vi fryktar at for sterke regionale føringar kan redusere kommunane sitt handlingsrom som planmynde og samfunnsutviklarar. Verdiskaping skjer i heile fylket – ikkje berre i dei største byane – og framtidig utvikling i Nordfjord er avhengig av at planlegginga legg til rette for lokal handlefridom, fleirkjernestruktur og gode koplingar både internt i regionen og på tvers av fylkesgrensene.

Regionsenter og fleirkjernestruktur i Nordfjord

Nordfjord har ingen naturleg by som kan definerast som eitt regionsenter. I staden har vi ein fleirkjernestruktur der fleire kommunar fyller ulike og avgjerande funksjonar – innan skule, næringsliv, hamn, helse, handel og reiseliv. Denne modellen har fungert godt og gjer at heile Nordfjord kan utviklast vidare.

Vi er uroa for at fylkeskommunen sine planar legg opp til ei løysing som favoriserer éin stad framfor fleire. Dersom Nordfjord blir «straffa» fordi vi ikkje har eitt definert regionsenter, vil det svekke regionen samla sett og undergrave viktige funksjonar som alle kommunane er avhengige av.

Vi meiner difor at planprogrammet må ta utgangspunkt i fleirkjernestrukturen som eit likeverdig alternativ til regionsenter, og unngå å etablere føringar som gjer det vanskelegare å halde fram med dagens løysing. Fylkeskommunen må støtte opp under vidare utvikling av heile Nordfjord, ikkje leggje snublesteinar som hindrar oss i å styrke skular, næringsliv, samferdsel og tenester for framtida.

Transportstruktur og tilknytingar

Utvikling av transportstruktur er avgjerande for å binde saman bu- og arbeidsmarknader og for å sikre livskraftige lokalsamfunn i Nordfjord. Effektive vegar og transportårer mellom regionsenter og kommunesenter er nødvendige både for næringslivet sine behov og for å utvikle gode bu- og arbeidsregionar.

Basert på innspel frå kommunane i Nordfjord opplever vi at fylkeskommunen har lagt for svak vekt på sambanda som bind saman Stryn, Stad og Gloppen – område som i dag fungerer som ein felles bu- og arbeidsregion. Dersom desse samanhengane ikkje blir prioriterte, risikerer ein å svekke heile Nordfjord som utviklingsområde.

I tillegg er transportårene ut av fylket kritiske. Sambanda nordover til Møre og Romsdal (Ålesund og Trondheim) og austover over Strynefjellet må vere ein del av kunnskapsgrunnlaget. På kysten

vil Stad skipstunnel, dersom den vert realisert, kunne få ein viktig funksjon for å utvikle ein meir robust transportstruktur og styrke koplingane mellom næringsliv og buområde.

Utan slike koplingar, både internt i Nordfjord og mot omlandet, vil ikkje senterstrukturen i Vestland fungere etter føremålet.

Arealdisponering og handel

Vi har forståing for at det er behov for regional samordning på område som har naturgitte føresetnader eller der utviklinga får store regionale konsekvensar. Samstundes er det avgjerande at kommunane får behalde handlingsrommet sitt som planmynde og samfunnsutviklarar.

Dette gjeld særleg innan handel. Handel er ein sentral del av lokalsamfunna sine møteplassar og bu- og arbeidsregionane si utvikling. For sterke regionale føringar kan hindre kommunane i å leggje til rette for lokal vekst og tilpassing til eigne behov. Planprogrammet må difor balansere mellom behovet for regional oversikt og kommunane sin rett og plikt til å ta avgjerder som tener lokalsamfunna.

Kompetanse og vidaregåande opplæring

Tilgang på kompetanse er avgjerande for vidare utvikling i Nordfjord. I distrikta er vidaregåande skular ikkje berre utdanningsinstitusjonar, men ein berebjelke for både samfunnsstruktur og lokalt næringsliv. Skulane gir ungdom utdanning nær der dei bur, samstundes som dei fungerer som bindeledd mellom arbeidsliv og utdanningsløp.

Vi ser med uro på at fylkeskommunen legg opp til ei sterkare regionalisering av vidaregåande skular. Ei slik utvikling kan svekke både rekrutteringa av ungdom til lokale næringar og moglegheita for å bygge den kompetansen næringslivet treng. Erfaring viser at ungdom som får utdanning lokalt, i større grad blir verande og bidreg til stabil arbeidskraft.

Planarbeidet må difor ta utgangspunkt i at vidaregåande skular i distrikta er ein nøkkel for berekraftig samfunnsutvikling. Vi ber om at den regionale planen sikrar vidaregåande opplæring som del av samfunnsstrukturen i Nordfjord, og at skulane blir utvikla i tett samspel med lokalt næringsliv og kompetansebehov.

Verdiskaping og naturgitte føresetnader

Verdiskapinga i Vestland skjer i heile fylket, og Nordfjord er eit godt døme på dette. Her finn vi eit mangfald av næringar – frå havbruk, industri og energi til landbruk og reiseliv – som alle byggjer på dei naturgitte føresetnadene i regionen. Skal ein lukkast med nødvendig omstilling og sikre vidare utvikling, må planarbeidet leggje til rette for gode rammevilkår og infrastruktur i heile Nordfjord, ikkje berre i dei største byane.

Vi ser at dette er eit område der regional planlegging har ein naturleg funksjon, mellom anna for å samordne arealbruk, transport og energi. Samstundes er det avgjerande at planprogrammet ikkje legg opp til ei for sterk regionalisering og sentralisering, som kan undergrave potensialet i dei næringane som nettopp gjer Vestland til eit verdiskapingsfylke.

Samspel utanfor fylkesgrensa

Nordfjord har naturlege koplingar mot Møre og Romsdal, særleg innan utdanning, arbeidsmarknad og transport. Ungdom frå regionen tek i stor grad høgare utdanning i Trondheim, Ålesund og Oslo, og Høgskulen i Volda er eit viktig tilbod for studentar frå Nordfjord. Flyplassen på Hovden gir òg viktige reisetilknytingar.

Planarbeidet må sjå fylkesgrensene meir dynamisk og legge til rette for betre samhandling og koordinering på tvers. Skal Nordfjord utvikle seg som ein del av større bu- og arbeidsregionar, må desse koplingane vere ein integrert del av kunnskapsgrunnlaget og vurderingane i den regionale planen.

Kunnskapsgrunnlag og statistikk

Tidlegare bruk av statistikk har vore misvisande for å forstå bu- og arbeidsregionane i Nordfjord. Den fleirkjernestrukturen som faktisk eksisterer kjem ikkje tydeleg fram dersom ein berre legg tradisjonelle pendlingsdata eller statistiske inndelingar til grunn.

Vi ber difor om at kunnskapsgrunnlaget vert oppdatert og tilpassa den reelle situasjonen i Nordfjord. Dette inneber mellom anna ei oppdatert og riktig framstilling av bu- og arbeidsregionane, ei tydeleg kartlegging av samferdselsprosjekt og transportårar som er avgjerande for utvikling, og ei vurdering av energibehov og krafttilgang som føresetnad for vidare verdiskaping

Avslutning

Vi støttar intensjonen om å utvikle ein regional plan som samordnar og peikar ut retning. Samstundes vil vi understreke at kommunane sitt handlingsrom må respekterast, og at fylkeskommunen si rolle er å samordne og støtte – ikkje overstyre. Vi forventar at det vidare planarbeidet tek omsyn til dei innspela som er gitt her, slik at planen kan bli eit reiskap for heile Vestland, også for Nordfjord.